

Remkes

peilen, maar niet om na te gaan wie verantwoordelijk is voor deze activiteit en waartoe deze dient. De randapparatuur waar de heer Algra met name op doelt, is bovendien uitgerust met een speciale functionaliteit. Deze zorgt ervoor dat een portofoon absoluut niet zendt. Deze is daardoor ook niet uit te peilen, terwijl alle berichten wel ontvangen worden. Deze technische functionaliteit biedt uitkomst aan medewerkers van bepaalde eenheden die tijdens een operatie absoluut niet gepeild willen worden, al heb ik zojuist aangegeven dat de kans daarop gering is. Kortom, de kans dat het uitpeilen van C2000-apparatuur ernstige gevolgen zal hebben, is in de praktijk nihil.

Voorzitter. Ik kom vervolgens bij de tweede vraag, namelijk of C2000 af te luisteren is.

De **voorzitter**: Ik moet u vragen om deze vraag kort te beantwoorden.

Minister **Remkes**: De heer Algra weet dat dit niet het geval is, zoals ik zojuist heb aangegeven. Die berichten zijn onjuist. Nergens is tot dusverre het bewijs geleverd en er is ook op geen enkele manier door iemand aangetoond dat C2000 kan worden afgeluisterd.

Ten slotte meld ik dat het complete antwoord al sinds het verschijnen van de krantenberichten is te bezien op de website C2000. Zo doen wij dat tegenwoordig. Als er berichten verschijnen die onrust in de achterban kunnen veroorzaken, wordt daarop onmiddellijk op die manier gereageerd. Kamerleden die daarin geïnteresseerd zijn, beveel ik deze site aan.

De **voorzitter**: Ik beveel ministers aan om met de Kamer rechtstreeks te communiceren en niet via websites.

De heer **Algra** (CDA): Voorzitter. Het antwoord van de minister dat C2000 niet of in ieder geval niet verstaanbaar is af te luisteren, heeft mij enigszins gerustgesteld. Ik hoop dat dit bericht overeenkomt blijft.

Het signaal dat in de krant werd gegeven, hield duidelijk verband met het ministerie van Binnenlandse Zaken. Het ministerie zou een signaal uitzenden in de zin van "zet de apparatuur maar uit". De minister zegt hier dat de apparatuur niet uitgepeild kan worden als niet wordt

uitgezonden. Is dat correct en waarom horen wij dan eerst via de media het andere antwoord?

Minister **Remkes**: Ik ben niet verantwoordelijk voor de volledigheid van krantenberichten. Ik heb net in mijn antwoord gezegd wat er aan de hand is en wat de consequenties daarvan kunnen zijn. De constatering is dus op zichzelf juist, maar het is ook juist dat de risico's daarvan, die ik net heb aangegeven, nagenoeg nihil zijn.

Mevrouw **Van Heteren** (PvdA): Deze zaak demonstreert opnieuw dat C2000 een heel groot probleem heeft: de verwachtingspatronen van en de communicatie met de gebruikers. Ons hebben ook signalen van gebruikers bereikt. Zij hopen dat door het C2000 systeem de mobiele telefoon in de zak kan worden gehouden en met de portofoon kan worden gewerkt. Het advies van het ministerie is nu om gelet op de traceerbaarheid de portofoon uit te zetten en de mobiele telefoon te gebruiken. Wij snappen ook wel dat nul traceerbaarheid niet mogelijk is, maar het project zit nu weer in dezelfde klem. Door dit dure project zijn ongelooflijk veel verwachtingen geschapen, maar in de praktijk heeft men straks toch weer twee apparaten. Op het cruciale moment moet men de portofoon uitschakelen en met de mobieltjes gaan knullen, zoals men dat nu ook doet.

Minister **Remkes**: Ik heb net de voordelen van het systeem genoemd. Wij hebben daarover uitvoerig met de Kamercommissie gecommuniceerd. Een van de problemen in de communicatie is dat de looptijd van dit project zodanig lang is en de technologische ontwikkelingen in die periode zo snel zijn gegaan, dat een gat is ontstaan. Daar heeft mevrouw Van Heteren wel een punt. Dat maakt het af en toe lastig communiceren. Er is echter geen sprake van dat bij de start van het project is achtergebleven bij toen gerechtvaardigde verwachtingen. Daarom heb ik net aangegeven dat ieder systeem is uit te peilen.

Mevrouw **Van der Laan** (D66): De les die wij momenteel leren van de commissie-Duivesteyn is dat ten halve gekeerd beter is dan ten hele gedwaald. De minister kent de technologische nadelen. Hij weet dat

de technologie vooruitgang heeft geboekt. Wil hij met het project doorgaan omdat dit het beste is wat er op dit moment te vinden is en omdat wij er al zoveel geld aan hebben uitgegeven, of wil hij er nog eens naar kijken, omdat nu alle nadelen bekend zijn?

Minister **Remkes**: Het is het beste wat er op dit ogenblik te vinden is, en niet voor niks. De Kamer weet dat ook. Zweden heeft bijvoorbeeld zeer recentelijk nog voor de Tetra-technologie gekozen. Het netwerk is gereed en zal aanstonds worden opgeleverd. Dat heeft 600 mln euro gekost. Ik ben niet van plan om voor te stellen, die investering maar direct af te schrijven terwijl iedereen is het erover eens dat de bestaande analoge technologie zwaar is verouderd en ervan overtuigd is dat het nieuwe systeem een aantal verbeteringen met zich brengt.

Vragen van het lid Vos aan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie over **de inzet van gedwongen vervoer naar het vertrekcentrum Ter Apel**.

□

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter. Gisteravond meldde het programma NOVA dat minister Verdonk van plan is, grote aantallen uitgeprocedeerde asielzoekers onder dwang in busjes van justitie naar het vertrekcentrum Ter Apel te brengen. Ook meldde dit programma dat uit een nota van haar eigen ambtenaren blijkt dat de rechter dit wel eens als onrechtmatig zou kunnen afwijzen. Hoogleraar Van Kalmthout en oud-directeur Mulder van Ter Apel noemen dit onrechtmatig.

Deze minister laat weer eens zien hoe recht haar rug is en hoe ijzer haar wil. Zij moet en zal vertrekcentrum Ter Apel vol krijgen, ook al moet zij daarvoor tegen de wet handelen. Ik heb daarover een aantal vragen.

1. Bent u inderdaad van plan, grote aantallen uitgeprocedeerde asielzoekers onder dwang naar vertrekcentrum Ter Apel te brengen?

2. Acht u dit rechtmatig en zo ja, kunt u toelichten waarom?

3. Hoe beoordeelt u de kritiek van uw ambtenaren hierop en die van voormalig directeur de heer Mulder en hoogleraar Van Kalmthout?

Vos

4. Heeft u uw standpunt voor-gelegd aan de landsadvocaat?

□

Minister **Verdonk**: Voorzitter. In de uitzending van NOVA van gisteravond is gesuggereerd dat het de overheid aan een juridische basis ontbreekt om uitgeprocedeerde asielzoekers die behoren tot de groep van 26.000 gedwongen naar het vertrekcentrum te vervoeren. Ik kan u verzekeren dat daarvan geen sprake is.

Bij het plaatsen van vreemdelingen in het vertrekcentrum hebben wij het over uitgeprocedeerde asielzoekers die in de meeste gevallen meer dan een keer zijn uitgeprocedeed. Heel vaak hebben zij al heel lang geen recht meer op verblijf in Nederland. Deze mensen moeten terugkeren naar hun land van herkomst. Bij het realiseren van die terugkeer worden zij door de overheid heel intensief begeleid. In eerste instantie gebeurt dat vanuit de huidige verblijfslocatie gedurende acht weken. Wij zetten alles in op zelfstandige terugkeer. Wij maken heel duidelijke afspraken dat mensen die zelfstandig terugkeren extra geld mee kunnen krijgen en hun spullen mee kunnen nemen. Dat geldt gedurende de eerste acht weken als onderdeel van een gefaciliteerd terugkeerproces.

Van alle stappen in dat terugkeerproces is de vreemdeling op de hoogte. Het vervoer naar het vertrekcentrum wordt aangeboden door de overheid. De vreemdeling weet dit dus ook. Mevrouw Vos heeft het over grote aantallen mensen die ik gedwongen naar het vertrekcentrum vervoer. Ik ga ervan uit dat grote aantallen mensen, het merendeel van de vreemdelingen, op vrijwillige basis gebruik zal maken van de door mij geboden vervoersmogelijkheid.

Gedwongen vervoer is niet de regel. Indien de vreemdeling hiervan om welke reden dan ook geen gebruik wenst te maken, dus op het moment dat de acht weken om zijn, de bus komt voorrijden en hij maakt er geen gebruik van, dan ontstaat er een vermoeden dat de vreemdeling zich aan het toezicht zal onttrekken. De vreemdeling zal dan illegaal op straat terechtkomen. Uw Kamer weet dat ik er alles aan wil doen om illegaal verblijf tegen te gaan en in het bijzonder te voorkomen dat

uitgeprocedeerde asielzoekers op straat komen.

In het geval het vermoeden bestaat dat de vreemdeling zich aan het toezicht dreigt te onttrekken, heb ik op grond van artikel 50 van de Vreemdelingenwet 2000 de bevoegdheid de vreemdeling over te brengen naar een locatie bestemd voor verhoor. Dat is natuurlijk in dit geval het vertrekcentrum in Vlagtwedde. Dit verhoor is erop gericht, te onderzoeken of er gronden zijn om de vreemdeling ter fine van verwijdering in bewaring te stellen op grond van artikel 59 van de Vreemdelingenwet.

Indien op grond van het verhoor het vermoeden dat de vreemdeling zich zal onttrekken aan het toezicht wordt bevestigd, zal hij ter fine van uitzetting in bewaring worden gesteld op grond van genoemd artikel 59. Indien blijkt dat er geen enkele indicatie is dat de vreemdeling zich onttrekt aan het toezicht dient hij zich op grond van artikel 57 in het vertrekcentrum beschikbaar te houden teneinde zelfstandig verder te werken aan zijn terugkeer.

Naar mijn mening zijn er dus voldoende juridische mogelijkheden. Ik zie dan ook geen aanleiding om voor het gedwongen overbrengen van uitgeprocedeerde asielzoekers naar het vertrekcentrum de wet of de regelgeving aan te passen.

U vraagt wat ik doe met kritiek van mijn ambtenaren. Als je zo'n nieuwe beleidslijn uitzet zoals wij hebben gedaan met het terugkeerproces waarin wij echt op alle mogelijke manieren faciliteren dat vreemdelingen teruggaan naar het land van herkomst, dan praat je daar natuurlijk over met je ambtenaren. Dan schrijven die ambtenaren een notitie. Daarin stellen zij heel open wat de keuzen en de risico's zijn. Ik ben vervolgens degene die daarover een besluit neemt.

In antwoord op de laatste vraag: ik heb geen advies van de landsadvocaat ingewonnen.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Dat laatste verbaast mij.

De vraag blijft op grond waarvan de minister meent rechtmatig te handelen. De minister heeft het over artikel 50 van de Vreemdelingenwet. Dat artikel is bedoeld voor illegale vreemdelingen. Het gaat hier echter over uitgeprocedeerde asielzoekers. Dat is een andere groep. Daar is dit artikel niet voor bedoeld. Het gaat bij

dat artikel ook om verhoor. Het lijkt mij dat er bij uitgeprocedeerde asielzoekers geen verhoor nodig is. Dat artikel is wat mij betreft dan ook niet van toepassing. Ook artikel 57 geldt alleen voor groepen waar echt sprake is van uitzetting als laatste middel. De vraag is of de minister inderdaad van plan is om uitgeprocedeerde asielzoekers die niet in het busje willen stappen onder dwang naar het vertrekcentrum te brengen. Zo ja, is zij van mening daarmee rechtmatig te handelen? Wat doet de minister als de rechter daarover anders denkt en tegen de minister zegt: u kunt dit niet doen?

Minister **Verdonk**: Ik wijs er graag op dat een aantal jaren terug is gepoogd vorm te geven aan een vertrekcentrum, ook in Ter Apel. Wat is er toen gebeurd? Aan vreemdelingen zijn treinkaartjes verstrekt met de mededeling: alstublieft, dit is uw treinkaartje en zoekt u uw eigen weg maar naar Ter Apel. Dat is de reden dat wij op dit moment ongeveer 26.000 mensen in gemeenten hebben wonen en in de opvang hebben zitten. Deze mensen horen daar niet. Zij zijn immers allang uitgeprocedeed. Die situatie wil ik voorkomen. Ik wijs mevrouw Vos tevens op het volgende. Zij spreekt van uitgeprocedeerde asielzoekers. Een ander woord daarvoor is illegalen.

Natuurlijk ben ik ervan overtuigd rechtmatig te handelen. Toch is mij gevraagd wat ik denk dat de rechter gaat doen. Ik heb hier jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 26 augustus van dit jaar. Ik citeer: Nu ten tijde van de uitreiking van de voormelde besluiten identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie van appelanten waren vastgesteld, heeft de rechtbank terecht geen grond gevonden voor het oordeel dat de omstandigheid dat appelanten niet zijn staande gehouden tot gevolg heeft dat hun ophouding onrechtmatig was. Ook wordt door de Afdeling rechtspraak vermeld dat het feit dat appelanten voorafgaande aan de ophouding, naar zij stellen, niet van hun vrijheid waren beroofd, daaraan niet afdoet.

De heer **Nawijn** (LPF): Er blijkt weer een ambtelijke notitie uit het ministerie van Justitie bij het programma NOVA terecht te zijn gekomen. Dat is niet de eerste keer.

Verdonk

Dat is meerdere keren gebeurd in de afgelopen jaren. Dat is een heel erg bedenkelijke zaak. Wat doet de minister hier aan?

Minister **Verdonk**: Ik vind het ook een bedenkelijke zaak. Ik heb geen enkele twijfel aan de integriteit van mijn ambtenaren. Ik zie ook dat er dit soort dingen gebeuren. Ik ben dan ook van plan om een rijksrecherche-onderzoek in te stellen.

De heer **De Wit** (SP): De minister spreekt van artikel 57. Prof. Van Kalmthout heeft mij vanmorgen verteld dat artikel 57 juist niet kan worden gebruikt omdat het in dat artikel alleen gaat om een aanzegging. Daaraan kan men geen dwangmaatregelen onttelen. Ik hoor graag het commentaar van de minister hierop.

Minister **Verdonk**: In artikel 57, lid 2, staat dat op aanvraag van de vreemdeling een andere ruimte of plaats kan worden aangewezen. Ik citeer lid 1 van artikel 57: Onze minister kan de vreemdeling wiens aanvraag om een verblijfsvergunning als bedoeld in artikel 28 is afgewezen, de aanwijzing geven zich op te houden in een bepaalde ruimte of op een bepaalde plaats en aldaar de aanwijzingen van de bevoegde autoriteit in acht te nemen. Dat is de basis voor het gedwongen vervoer.

Vragen van het lid Bakker aan de staatssecretaris van Defensie en de minister van Economische Zaken over **de compensatie van de gevolgen voor de economie en de werkgelegenheid in de regio Twente door de sluiting van de vliegbasis Twente**.

□

De heer **Bakker** (D66): Voorzitter. Tien maanden geleden heeft de Kamer met algemene stemmen een motie van mijn hand aangenomen, waarin aandacht werd gevraagd voor het gat dat in de Twentse economie werd geslagen door het sluiten van de vliegbasis ± de Kamer had op dat moment het besluit daartoe genomen ± en waarin werd gevraagd om al datgene te doen wat in het vermogen van het kabinet ligt om in Twente nieuwe economische en sociaal-economische perspectieven te bieden. Die motie werd aangenomen,

maar toen werd het in Den Haag heel stil. Defensie had het besluit rond de vliegbasis genomen, rondom het personeel zijn allerlei afspraken gemaakt en de staatssecretaris is coördinator geworden voor de Haagse ontwikkelingen. De regio ging aan de slag. De regio heeft een waaier aan aansprekende plannen gemaakt, die in alle opzichten aansluiten bij het kabinetsbeleid, in de trant van: niet vragen om compensatie, neen, nieuwe kracht, nieuwe sterkte ontwikkelen, op het gebied van technologie, nanotechnologie, de combinatie van zorg en technologie enz. Op Haags niveau was het opnieuw: niets; althans ik heb niets gehoord. Wat ik wel in de wandelgangen hoorde, was dat het ene ministerie het eigenlijk de verantwoordelijkheid van het andere ministerie vond en dat de ambtenaren van EZ zeiden dat het een zaak voor Defensie was. Ministers die je erop aansprak, keken je glazig aan als je hun vroeg wat er met de motie was gebeurd. Afgelopen vrijdag heeft dat geleid tot een mislukt overleg, waarbij na tien maanden het kabinet alleen maar kon meedelen dat men nog verder moest denken over de vraag hoe het moest met de Twentse voorstellen.

Voorzitter. Zo ga je niet met een regio om en zo ga je niet om met een breed gesteunde motie van de Kamer. Tegen die achtergrond stel ik het kabinet de volgende vragen.

- Wat heeft het kabinet concreet gedaan? Hoe heeft het kabinet de afgelopen tien maanden gebruikt om te doen wat de Kamer van het kabinet had gevraagd?

- Welke activiteiten zijn er op ambtelijk en op ministerieel niveau de afgelopen tien maanden geweest? Ik wil dit niet beperken tot de staatssecretaris van Defensie en de minister van Economische Zaken, want het gaat even goed ook om de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en de minister en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

- Is het kabinet bereid om alsnog, vóór de behandeling van de respectievelijke begrotingen, helder te maken op welke punten het kabinet Twente tegemoet zal willen komen, en op welke punten eventueel ook niet? De Kamer kan daarna daarover dan haar oordeel geven.

□

Staatssecretaris **Van der Knaap**: Voorzitter. Het is inderdaad waar dat tien maanden geleden tijdens de begrotingsbehandeling de motie van de heer Bakker is aangenomen, waarin hij met name vroeg om bestuurlijk overleg te gaan plegen over de problemen die zijn ontstaan door de sluiting van de luchthaven Twente. Sinds die tijd is er heel veel gebeurd. Zelf heb ik vier keer gesproken met de commissaris van de Koningin en met de burgemeester van Enschede over de ontstane situatie, ook om te bezien hoe wij elkaar zouden kunnen helpen in de voor Twente moeilijke periode die was aangebroken.

Er zijn niet alleen in Twente problemen door het vertrek van Defensie. In Soesterberg wordt de luchthaven gesloten, in Ede gaan er kazernes dicht en als de Orions zijn vertrokken, wordt ook de luchthaven Valkenburg gesloten. Ik ben vanmorgen nog in Den Helder geweest en daar doen zich in de regio ook specifieke problemen voor vanwege het vertrek van een aantal activiteiten. Dat hebben wij voorzien en daarom is op initiatief van het ministerie van Defensie de projectgroep Feniks ingesteld. In deze projectgroep, waarin alle relevante departementen zijn vertegenwoordigd, wordt van gedachten gewisseld over de problemen van de verschillende regio's. In een aantal gevallen is er ook rechtstreeks bestuurlijk overleg, en het overleg met Twente was een voorbeeld van goed bestuurlijk overleg. Twente heeft zelf de geleerden gesloten. De gemeenten in Twente zijn een samenwerkingsverband aangegaan en samen met de provincie hebben zij de nota Perspectief voor Twente gepresenteerd. Alle onderwerpen die daarin aan de orde kwamen, zijn ambtelijk voorbereid en besproken.

Het grote probleem is dat dit kabinet niet beschikt over heel veel extra middelen om extra zaken te subsidiëren die voor de regio's van belang zijn. Wij hebben dat van het begin af aan tegen alle regio's gezegd. De afspraak was om te bezien of de plannen van Twente aansloten bij de plannen van het kabinet, zodat de situatie zou kunnen ontstaan dat wat wij goed vonden, ook goed zou vallen in de regio Twente. Dat vergt veel overleg. Het overleg is dan ook niet afgerond